

Цветан Василев - господарят на ефира

Труд

09.12.2011 12:11

През 2008 г. малцина в България имат и най-бегла представа как ще изглежда телевизионният пазар, след като аналоговото ефирно излъчване спре и се премине към цифров сигнал. У нас компаниите нямат опит в тази област и естествено интересът към бъдещата пазарна ниша е от чужбина. Австрийската ORS е най-активна в опитите си да стъпи в България. Тя вече е изградила платформата за цифров тв пренос край Виена и е мажоритарен собственик на ORF (местният аналог на БНТ 1).

Изграждането на мултиплекс операторите може да стане по много технологии, но най-бързо, лесно и евтино национална мрежа може да се направи, ако се използват телевизионните кули на Национално управление "Радиотелевизионни станции" (НУРТС). По това време то все още е собственост на БТК ("Виваком").

ORS започва интензивни преговори с БТК за покупката на НУРТС. Те минават бързо и лесно. Българският телеком се опитва да капитализира активите на НУРТС - те са печеливши, но представляват несвойствен бизнес, в който са ангажирани над 2000 служители. По неофициална информация ORS и БТК си стискат ръцете при цена 80 млн. евро за близо 800-те тв кули в страната.

Сделката обаче среща неочакван отпор. Комисията за регулиране на съобщенията и председателят ѝ Веселин Божков не дават разрешение за покупката на НУРТС, която е задължена да разпространява националната телевизия БНТ1. По това време регулаторът е под натиск, който все по-трудно може да се скрие.

През предишните 3-4 години вече е направена серия от сделки, с които е окрупнен пазарът на печатни издания. Главната роля в схемата е възложена на еволюиралия от царист в депесар младеж Делян Пеевски и майка му Ирена Кръстева, бивша шефка на тотото. Човекът в сянка зад зараждащия се медиен монопол е Цветан Василев. С финансовата подкрепа на неговата Корпоративна търговска банка групата стъпка по стъпка гради информационна империя. Купени са вестници, списания, разпространителски фирми, печатница. Естествената еволюция е да се сложи ръка и на телевизионния пренос.

Порочното зачатие

Планът да се завземе целият цифров ефир е замислен и осъществен с политическата подкрепа на управляващата коалиция БСП - ДПС. Именно тези две партии благославят Цветан Василев за бъдещия повелител на ефира.

Има обаче малък проблем. Въпреки временното замразяване на преговорите между БТК и ORS, австрийците не се отказват от участие в конкурсите за мултиплексите, което може да се окаже препъникамък за реализацията на схемата за ефирния монопол. Затова в конкурсите трябва да се запишат условия, които да извадят чуждата компания от играта. Брейнстормингът дава бърз резултат. На ORS им е намерена цаката - вкарано е изискването кандидатите за мултиплекси да нямат собствена тв програма. Колкото и странно да изглежда, точно по този текст на австрийците не им е разрешено да участват. Въпреки че телевизията им е на цели 1000 километра разстояние от северната българска граница.

След нормативното разчистване остават по-дребни действия, които да гарантират правилността на решенията. Съставът на КРС се увеличава от 5 на 9 членове, избрани от БСП и ДПС, за да се гарантира "правилният" избор на победителите в конкурсите за мултиплексите.

И естествено изборът е правилният. Първите два мултиплекса са дадени на словашката компания "Тауърком", а пакет от още три честоти получава латвийската "Хану про".

При избора на двете компании бе загадка кой точно стои зад чуждите инвеститори. Лека-полека истината започна да излиза наяве.

Първо - БТК ("Виваком") продаде 50% от НУРТС на кипърската офшорка "Манселорд лимитид" срещу впечатляващата сума от 57 млн. евро. Оказа се, че в България фирмата се представлява от собственика на Корпоративна търговска банка (КТБ) Цветан Василев. После още по-логично дойде и новината, че новосформираното дружество "НУРТС България" е придобило "Тауърком", сиреч и собствеността на първите два мултиплекса.

Публикации в медиите свързват Цветан Василев и с "Хану про" вероятно защото именно неговата банка осигури банковата гаранция за латвийската фирма. Юридически свързаност не може да бъде доказана.

Служители на НУРТС разказаха пред "Труд", че "Хану про" и "Тауърком" на практика работят като една фирма. Чакаме хора от едната фирма да монтират предаватели, а идват от другата. Обясняват ни, че били едно и също, твърдят работещи в радиотелевизионните кули.

Другата връзка между двете компании е, че в офертата на "Хану про" за участие в конкурса изрично е записано, че ще използва апаратура и инфраструктура на... конкурента си "Тауърком".

Планът за пълното обсебване на тв преноса обаче не свърши в мандата на тройната коалиция. С услуги към монопола на Цветан Василев се отчете и ГЕРБ. Именно сегашното правителство му връчи на тепсия и последния, шести мултиплекс. Лицензът бе издаден на "Хану про", която вече имаше три парчета от ефира.

За разлика от първите два конкурса този път апетитите на Василев срещнаха остър отпор.

Компанията “Ди Ви Би Ти” внася в КРС изключително изчерпателна оферта, която е без конкуренция. В регулатора настава паника, защото според точковата система за оценка на предложенията се оказва, че именно тази компания би трябвало да спечели лиценза с голяма преднина пред останалите. Върху членовете на конкурсната комисия е оказван сериозен натиск от председателя на КРС Веселин Божков оценките ни да бъдат намалени, твърдят от “Ди Ви Би Ти”. В крайна сметка след акцията въпросната компания остава на второ място в конкурса - с 0,03 точки! по-ниска оценка от “Хану про”.

Любопитна подробност е, че спечелилият кандидат е записал в офертата си трудова заетост в мултиплекса си от 9 души и осигуряване на покритие за 95% от населението с едва 90 предавателя.

Според експерти в телекомуникациите това е толкова реално, колкото и да пробягаш екватора с чехли бързоходки за 3 секунди!

В очакване на еврошамара

В момента “Ди Ви Би Ти” обжалва резултатите от конкурса във Върховния административен съд. Окончателният изход от делото се очаква през януари. Ако българските магистрати оставят в сила решението за избора на “Хану про”, от “Ди Ви Би Ти” са подготвили сигнал до Еврокомисията.

Всъщност вече повече от две години Брюксел се занимава с конкурсите за мултиплексите в България по сигнал на австрийската ORS и страната ни е съвсем близо до начало на съдебно дело в Съда на европейските общности в Люксембург.

На 20 май т. г. посланикът ни в евростолицата Бойко Коцев получи писмо от зам.-председателя на ЕК Хоакин Алмуња. В него се констатира сериозни несъответствия между общностните директиви и българската практика. От писмото става ясно, че проверката на Брюксел е установила сериозно разминаване между правилата на общността и практиката в България.

“Предоставянето на радиочестоти за съобщителни услуги трябва да се основава на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии”, пише в документа. Проблем за Брюксел е защо България е решила да групира мултиплексите в пакети - един с три и друг с две ефирни честоти, при положение че всички евронорми насърчават “да бъде максимално задоволено търсенето, а пречките пред ефикасната му употреба да бъдат премахнати”. Така България е ограничила само до две предприятия мултиплекс операторите, което възпрепятства предоставянето на услуги в тв разпръскването.

Категорично е записано, че “непредоставянето на пет отделни права представлява нарушение на законодателството на ЕС”. Еврокомисията не приема и изискването в конкурса за мултиплексите кандидатите да нямат тв програми извън България (именно по този текст от конкурса бе отстранена австрийската ORF). “Трудно е да се приеме, че кандидати, свързани с чуждестранни оператори на тв програми, биха имали интерес и биха могли да застрашат медийния плурализъм и лоялната конкуренция в България”, се казва в документа, подписан от зам.-председателя на Европейската комисия.

В писмото се уточнява и че има различни подходи в европейските страни по отношение на цифровото телевизионно разпръскване. В някои държави няма специални предприятия за пренос, а спектърът се раздава на доставчиците на тв програми, обясняват от Брюксел.

Два месеца след писмото на Европейската комисия българското министерство на транспорта и съобщенията върна куп мъгляви и абсурдни обяснения. От тях едва ли не излизаше, че в Брюксел не знаят как трябва да тълкуват еврорегистративите!?! Че България е спазвала всички правила и че не е необходимо да се предприемат каквито и да е корективни действия.

Логично позицията на София разяри специалистите по конкурентно право в ЕК. Сега е въпрос само на време кога страната ни ще се изправи като подсъдима пред Съда на европейските общности в Люксембург заради замисления и осъществен монопол с мултиплексите. Вероятно Еврокомисията ще поиска отмяна на досегашните конкурси и правителството няма как да продължи да шикалкави, защото ще се наложи да плаща солени глоби, докато не коригира нарушението. Но дори да го направи, държавата пак ще понесе загуби - ще трябва да се възстановят вече направените инвестиции по изграждането на мултиплексите, а собственикът им ще има юридическо право да иска неустойки.

На финала въпросът с отговорността вероятно ще бъде заметен с някоя и друга оставка. Плащането на глобите обаче ще е от джоба на данъкоплатеца, който иска да гледа безплатна и неманипулирана ефирна телевизия.

Цифровата телевизия идва след 3 години

Планът за цифровизация на ефирното тв излъчване предвиждаше аналоговият сигнал в България да спре на 1 януари 2012 г. Правителството на ГЕРБ обаче отложи дигитализацията, тъй като определеният от Брюксел срок е само препоръчителен. Така дигиталната ефирна тв ера ще стартира през 2015 г.

В момента “Тауърком” и “Хану про” активно изграждат мрежата на мултиплексите. Вече е монтирана голяма част от необходимата апаратура. Според източници на “Труд” обаче имало куп проблеми по планирането и синхронизацията на мрежата.

Планът за цифровизацията на тв сигнала предвижда и пускането на мултиплекси по региони, които да разширят още повече избора на потребителите. За целта трябва да се освободят военни честоти, но не е ясно кога ще стане това.

Защо хапката е толкова апетитна

Монополът върху тв преноса е важен по две причини, свързани помежду си.

Първата е чисто икономическа. В момента ефирна телевизия гледат едва 15% от хората в България. Останалите са клиенти на кабелни и сателитни оператори. На пръв поглед това означава, че битката е за малко на брой зрители. Зависимостта обаче не е точно такава.

Статут на национални ефирни телевизии имат БНТ1, Би Ти Ви, Нова телевизия и ТВ7, която успя да сглоби национално покритие, съчетавайки свободни регионални честоти и в която Цветан Василев призна, че е инвеститор. Ситуацията след спирането на аналоговия сигнал обаче ще бъде коренно различна. Технологично на един мултиплекс могат да бъдат качени 10 телевизионни програми. При 6 национални мултиплекса това прави безплатен достъп до 60 тв програми. Сам по себе си този факт се очаква да доведе до лавинообразно увеличаване на хората, които гледат качените на мултиплексите програми и се отказват от платените услуги на кабеларките.

Голямата хапка естествено са многомилionenните рекламни приходи. В момента лъвският пай се разпределя от т. нар. ефирни телевизии. С мултиплексите обаче ефирно разпространение получават много повече програми, които още отсега точат зъби за сериозно преразпределение на дяловете от рекламния пазар.

Икономическата изгода е тясно обвързана с втората причина за значението на цифровия монопол. Събирането на всички мултиплекси под обща шапка дава изключително силен лост за влияние на разпространителската компания. Независими като собственост, телевизиите ще бъдат принудени да следват “заръките” на разпространителя си, за да не загубят ефирния рекламен бонус. Кое то от своя страна дава невероятната възможност на същия този разпространител да прокара корпоративните си интереси, осигурявайки политическа подкрепа или политически рекет, в зависимост от случая.

Със сигурност това ще бъде лост за влияние, с който властта няма как да не се съобразява.

Всъщност този филм вече сме го гледали. Вестниците на Пеевски бяха най-върлите критици на Бойко Борисов, преди да дойде на власт. В нощта на изборите палачинката се обърна след скрити за публиката зависимости и сега същите медии са рупор на властта.

Разширяването на медиите, поставени под зависимост чрез преноса, би било реална опасност всяко различно мнение да остане глас в пустиня.

Въпросите на “Труд”

След като стана известно, че 630 млн. лева на Българския енергиен холдинг са налети само в една банка - Корпоративна търговска, а мажоритарният ѝ собственик Цветан Василев в ред интервюта се похвали, че обслужва големи транспортни фирми, “Труд” зададе въпроси към техните принципи. Официално запитаме Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията:

1. Дружествата с 50% и повече държавно участие, на които сте принципал, в кои търговски банки имат сметки и депозити?
2. Кога и по каква процедура са избрани банките?
3. В какъв размер са депозираните средства (по банки за всяко дружество)?

4. Какви кредити са теглили дружествата с 50% и повече държавно участие, на които сте принципал, в какъв размер и откъде (по банки, вид и размер на кредита за всяко дружество)?

5. Кога и по каква процедура са избрани тези банки за кредитори?

За да разбере дали държавните фирми спазват еднакви правила, когато оперират със средствата си, “Труд” зададе въпроси и към Министерството на финансите:

1. Кои търговски дружества и предприятия с над 50% държавно участие са въвели “Насоки за прилагане на добри практики при избор на изпълнител за предоставяне на финансови услуги от финансови или кредитни институции”?

2. Кои търговски дружества и предприятия с над 50% държавно участие не са ги въвели?

3. Има ли последствия и какви са те за търговските дружества и предприятията, които не са въвели насоките?